

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.) Beregsana, Berzovia, Bihoreană, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Cod. J., Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Loina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițeru Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceană, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ily-mare), Riușoreană (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Utoara), Târnavăana, Țibleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnău), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Priviri retrospective.

Criza financiară prin care trecem de mai bine de doi ani de zile a scos la iveală experiențe și învățături, cari ne vor fi de cel mai mare folos, atât ce privește interesele singuraticilor noastre institute de bani în particular, cât și interesele organizației noastre de bancă în general. Principalul este, că conducătorii noștri în chestiuni financiare să caute să tragă cât mai multe și mai mari foloase din aceste experiențe și învățături, exploatându-le cu tact și energie.

Sunt multe experiențele și învățăturile ce le putem trage din criza financiară a zilelor noastre. Din acestea fie-ne permis a pune în discuție astăzi două și anume convingerea ce ni-am câștigat cei mai mulți dintre noi, că *centralizarea afacerilor noastre de bancă* — prin fuzionări chibzuite — se impune și că *menținerea afacerilor la o limită normală* este garanția cea mai bună pentru existența sigură și deamă a unei bănci.

* * *

Ce privește centralizarea afacerilor noastre de bancă, aceasta este o chestiune, care s'a discutat adeseori și până acum. De ani de zile auzim voci, că băncile mici s'au prea sporit și că o revenire la o stare normală și utilă nu se poate închipui fără anumite fuzionări. Suntem siguri însă, că opiniile de până acuma se bazează mai mult pe rezoane teoretice și — ici coala — și morale. Și ca o dovadă despre

veritatea afirmațiunii noastre servește faptul îndeajuns cunoscut că — cu toate cererile celor neinteresati — fuzionări nu s'au prea putut face. Abia una-două. Azi însă criza financiară a mai adăugat pe lângă rezoanele teoretice și unul pozitiv, acela că băncile mici, neîntemeiate și lipsite de o conducere corăspunsătoare sub raport intelectual, nu au drept la existență, căci ori ce vânt mai aspru le poate doborî. Aceasta au experiat-o destule din băncile noastre mai mici și avem cunoștință pozitivă, că multe sunt gata să fuzioneze cu altele mai tari și mai puternice, numai să li se imbie ocazia. S'au convins însele că nu pot continua o activitate fără putere de viață. Năcazul cel mare este însă, că între împrejurările actuale fuzionări nu se pot face. Băncile mai mari și mai bine consolidate, acele cari în timpuri normale ușor ar putea primi în brațele lor pe altele mai mici, de prezent nu se pot decide la nici un fel de acțiuni noi financiare. Urmează dară, că acțiunile de fuzionare trebuiesc amânate pe vremuri normale, pe atunci când criza va încetă. Atunci însă ele să se și facă.

Ar fi un adevărat nenoroc, dacă și după trecerea crizei financiare actuale am uită trecutul și nu ne-am mai povățui din pildele lui. Să sperăm însă, că după criza de azi nu vom mai urmă ca după cea din 1907, adică nu vom continua cu iluziile, că vremurile grele au trecut și vom face tot ce se impune pentru preîntâmpinarea celor ce ar mai putea să vină.

Știm prea bine, că oamenii după natura lor sunt dispuși să uite ușor năcazurile trecu-

tului și că poate se vor mai găsi și de astădată între noi destui, cari — revenind relații normale — să intrelase a se pregăti pentru viitor. Tocmai de aceea noi suntem de părere, că la timp potrivit factorii noștrii determinatori în chestiuni financiare, vor avea datorința să ia în mână chestiunea centralizării prin fuzionări a afacerilor de bancă și să nu o slăbească până nu o vor rezolvi conform trebuințelor. Vor fi poate greutăți, căci în multe locuri vor avea poate să taie în carne vie, dar aceasta nu trebuie să-i înspăimânte. Au destule mijloace pentru a putea ajunge la scop și ce e și mai mult au și puterea și și datorința de a o face.

* * *

Dar dacă pentru viitor se impune datorința de a stărpi și de a duce în îndeplinire fuzionările de bănci, cari necesitează prin natura lucrurilor, cu atât mai mult ni se impune să veghiăm ca afacerile băncilor noastre să fie readuse și apoi ținute în limite normale. Criza actuală ne-a dovedit îndeajuns ce pericol poate să însemneze pentru un institut de bani expansiunea de afaceri. Și azi nu se poate tăgădui, că în cești doi ani din urmă, acele bănci, au avut mai mult de suferit, cari în trecut și-au forțat afacerile. Din contră acelea, cari nu s'au extins peste măsură, au avut mai puțin de suferit.

În trecut băncile noastre — amăgite de situațiuni financiare favorabile — s'au extins prea mult în afacerile lor, folosind credite străine în mod exagerat. E drept, că aceasta a fost o greșeală generală, am putea zice a tuturor băncilor din Ungaria. Ba în raport cu acestea, băncile noastre s'au lăsat mai puțin amăgite de râvna de afaceri și deci de gândul expansiunii neiertate. Cu toate acestea în viitor băncile românești vor trebui să repare toate greșelile din trecut, făcute în această privință. Va trebui exerciat asupra lor prin factorii determinatori cea mai categorică presiune pentru delăturarea relelor. În acest scop va trebui, ca fiecare bancă să-și reducă afacerile prin încasarea treptată a unei astfel de părți din pretensiuni, încât cu această să-și poată reduce reescontul și să-și procure o oarecare rezervă de efecte lombardabile. De sine se înțelege, că inițiativa și acțiunea întru ajungerea acestui scop revine în prima linie organelor competente ale băncilor interesate. Acestea sunt direcțiunile și comitetele de supraveghere, cărora va trebui să li-se atragă atențiunea asupra îndatoririlor ce le așteaptă. Pentru a se purcede oarecum unitar, direcțiunea «Solidarității» va face bine ca la timp potrivit — când revenim la timpuri normale — să atragă atențiunea

băncilor noastre asupra acestei chestiuni. Ea va trebui să pregătească niște lămuriri și să dea directive practice, de cari și cei mai puțin orientați de pe la băncile noastre, să poată fi ajutați în acțiunea lor. Bună mână de ajutor ar putea apoi da în această direcție și băncile noastre mai mari. Acestea prin legăturile de afaceri ce le au cu băncile mai mici, ar putea influența direct asupra lor, ceea ce — chiar și cu mijloace mai radicale — la nici un caz n'ar fi spre dauna lor.

Prin readucerea și menținerea afacerilor băncilor noastre în limite normale s'ar înfăptui cel mai mare progres în evoluțiunea de consolidare a finanțelor noastre. Urmărilor acestei acțiuni ar fi de importanță netăgăduită pentru viitorul nostru. Existența băncilor noastre și puterea lor de rezistență va fi asigurată, iar capabilitatea de concurență mai mare. Profitul lor — e drept — poate se va reduce. Faptul acesta însă, după părerea noastră, atunci când e vorba de asigurarea existenței institutelor noastre de bani, nu joacă rol însemnat. Reducerea profitului va putea fi ușor suportată și și mai ușor se va putea ea justifica față de cei interesați. Afară de aceea, această reducere, credem, va fi de un caracter trecător. Desvoltarea firească — nu forțată — a băncilor le va duce iarăși la câștigurile din trecut. În urmăre nimenea nu trebuie să-și facă griji din această cauză.

* * *

Problemele atinse în cele precedente vor părea poate de puțină însemnătate practică pentru oamenii mai optimiști, special pentru aceia, — de cari sunt destui — cari cred, că dacă am putut noi trece, așa cum suntem, printr'o criză de doi ani, vom putea răsbî și în viitor. A judecă astfel credem că este greșit. E drept, că am trecut peste o criză foarte violentă, însă — să nu se uite — încercările au fost foarte mari și au mistuit multe energii, cari trebuiesc din nou acumulate. Afară de aceasta dacă pe viitor ne putem adăposti față de greutăți ca cele din trecut, ar fi o nebunie să nu o facem. Din aceste și alte motive, cele două chestiuni, de cari am vorbit în articolul prezent devin de cea mai mare însemnătate pentru organizația noastră de bancă. Ele deci merită orice sacrificiu din partea noastră a tuturor acelorora, cari înțelegem răspunderea ce o avem față de viitor. Intrelăsând datorința, ce ni se impune în această privință, comitem un păcat pe care îl vor ispăși fără vină — cei ce vor urma după noi. Din contră, făcându-ne datorința, ne asigurăm recunoștința lor.

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XIII.

Capacitatea de circulație a cambiilor.

Afacerea, care a dat naștere tratei lui Stan asupra lui Păun și Soții este una dintre acelea, cari obvin zilnic în circulație. Stan a vândut și a transportat lui Păun și Soții anumită marfă și până la contravaloarea acesteia a trasat asupra acelora un cambiu, ceace însemnează totodată recunoașterea datoriei, precum și deobligămintul luat de acceptanți, că peste trei luni vor achita datoria.

Lui Stan însă i-ar conveni mult mai bine, dacă ar putea ajunge momentan în posesiunea banilor spre a putea dispune de ei. Te roagă așadar ca să cumperi tu cambiul dela el, substrăgându-ți interesele până la termenul statorit pe cambiu ca termen de plată. Dacă te decizi să-i escontezi cambiul, prin aceasta capitalul de circulație a lui Stan va crește pe răstimpul acela cu contravaloarea cambiului.

Cazul acesta singur abia merită vre-o atențiune; dar dacă vei cugetă că fiecare cambiu escontat înmulțește — pe timpul din cestiune — capitalul de circulație al țării, și că în toată țara, suma aproximativă a cambiilor escontate se ridică la mai multe sute de milioane, atunci importanța cazului crește. Dacă s'ar sistă această întocmire, atunci cam din trei în trei luni s'ar încheiă în țara întreagă cu mult mai puține afaceri. Cu alte cuvinte aceea parte a afacerilor, care depinde numai dela escontarea de cambii, s'ar reduce săptămânal cu câteva milioane, ceace la an ar însemnă o reducere de miliarde.

Numai cât banii, pe cari îi întrebuințează băncile pentru escontarea cambiilor în sumă atât de uriașe nu sunt ai lor. Formează proprietatea unui mare număr de deponenți, o parte mărișoară din ei trebuie replătiți à vista, și din motivul acesta trebuie plasați în valori circulabile, mobile.

Valorile amintite se alcătuiesc mai cu seamă din cambii, pentru că acestea sunt capabile de circulație și afară de aceea se pot preface orișicând în bani, presupunând că sunt acceptate și plătibile la o bancă mai mare (banca de emisiune), altcum nu.

Păun și Soții încă domiciliază, amăsurat uzului general, tratele lui Stan la banca cea mai apropiată, iar ceilalți clienți ai tăi — cu excepțiunea câtorva — încă procedează tot asemenea.

De cei din urmă se ține și Horașiu Bran, care în Bănești e recunoscut de o capacitate financiară de primul rang. Domnul Bran este comerciant de provianturi și ultimul său faliment îl aduce în directă legătură cu chestia băncii de emisiune și cu privilegiul emisiunii de bancnote. De aci provine ținuta sa dușmănoasă față de bănci și bancheri. El afirmă că fiecare comerciant are dreptul să-și domicilieze acceptele sale, acolo, unde voiește, și dacă și le domiciliază la întreprinderea lui proprie, cruță și proviziunea de domiciliare.*

* *Notă.* Pentru a se înțelege mai bine noima celor susținute aci e de lipsă să amintesc, că în Anglia e un uz general, că toate cambiile să se domicilieze în capitală, în Londra, și astfel de cambii cari nu sunt domiciliate acolo sau nu se reescontează de loc, sau numai excepțional și cu foarte mare greutate. Pentru astfel de cambii, cari nu se domiciliază la Londra, pe deoarte se calculează interese mult mai mari, pe de altă parte li-se mai compută și provizie de domiciliare de-

Știm însă că aceasta nu e adevărat. Dacă banca, care a escontat acceptul lui Bran, trimite cambiul înainte de scadență la tine spre incasso tu îți vei compută pentru munca ta și pentru asigurarea contravalorii proviziunea îndatinată. Așadar prin aceea, că voiește însuși să încungiure proviziunea, Bran împovărează dublu pe emitent și anume: odată cu proviziunea bancherului său (adecă a emitentului) și a doua cu a ta. Nu e verosimil și nici nu corăspunde uzului, ca la răfuiala finală cu Bran, emitentul să treacă peste aceasta la ordinea zilei fără nici o observare.

Să ășăm însă aceasta, și chiar dacă am presupune, că emitenții ar fi aplicați a purta spesele provenite din capriciile lui Bran, este însă mai puțin probabil, că bancherii lor vor trece în tăcere peste această sfătoșenie, care nici decât nu servește interesele acceptantului și care, dacă nu i-se pune stavilă duce cu timpul acolo, că li-se îngrămădesc în portofoliu o mulțime nedorită de cambii neacomodate pentru circulație.

Nu este lege, care să oprească pe acceptanți de a-și domiciliă cambiile în prăvălia lor proprie, sau sub poarta lor, sau la fântâna din piața mare. Aci nu este nici chestiune de lege și nici de drept, ci numai chestiune de uz. Uzul de a se domiciliă cambiile la banca de emisiune devine tot mai mult o necesitate de tehnică de bancă, pentru că altcum institutele de bani, fără primejduirea intereselor lor proprii și fără riscarea solvenței lor, n'ar putea da împrumut clienților lor depunerile primite.

Prima cerință a valorilor întrebuințate de bănci pentru plasarea depozitelor e circulabilitatea, mobilitatea, anume ca valorile la caz de lipsă să se poată preface numai decât în bani. Ca să poată corăspunde cambiile acestei cerințe e de lipsă ca să fie domiciliate la banca de emisiune.

Alte cambii cu greu află intrare în piață. Cu anevoie îl vel putea reescontă fie la banca de emisiune, fie în piața deschisă și aceasta chiar și în timp de abundență de bani. Astfel de cambii, ca active de ale băncii, sunt, în ce privește bonitatea numai cu ceva mai bune, ca pretensiunile din conturile ex-hauriate.

Dacă fiecare acceptant s'ar capriciă să-și «domicilieze» cambiul unde voiește, atunci ar deveni loc de răscumpărare, loc de plată pentru cambii nu numai fiecare oraș, opid și sat, ci și fiecare întreprindere, prăvălie și locuință ar deveni domiciliu cambial și s'ar prăbuși întreg sistemul de bancă.*

Dacă aceasta ar fi într'adevăr astfel întocmit în praxă, atunci un om de al tău ar trebui să fie în permanență pe drum, umblând zi de zi, din casă în casă, din prăvălie în prăvălie, în toate părțile, unde are să prezinte cambii spre plată. Nu s'ar deosebi

stul de mărișoară, numită «Damno». Chiar și la noi în Ungaria de altcum în timpul din urmă mai cu seamă, începe a se simți tot mai mult necesitatea domiciliării cambiilor la băncile cele mai mari din capitală, sau în special la banca de emisiune, altcum reescontarea cambiilor se efectuește cu mai mare greutate, cu interese mai mari și cu și mai mari proviziuni.

(Nota traducătorului).

* *Notă.* E de însemnat, că toate acestea se referă la situația mult mai înaintată comercială a Angliei. La noi în privința domiciliării cambiei suntem încă tare departe de situația din țara cecurilor și a conturilor curente, și multe chestii cambiale și de împrumut, pe cari autorul acestei broșuri le critică cu asprime și pe ici pe colo le ridiculizează, la noi nu numai că nu se combat, dar multe din ele formează un vechiu uz comercial și servesc de model.

(Nota traducătorului).

întru nimic de epistoler sau de purtătorul de telegrame, ba încă ar mai avea și alte năcazuri, pe care aceia spre norocul lor nu le cunosc.

Dacă cambiul se achită în bani legali, în bancnote sau în aur, atunci sunt toate în ordine, atunci alte cheltuieli nu sunt și nu este de zis nimic. Dar în cele mai multe cazuri în loc de o astfel de acoperire va primi iarăși cecuri asupra altor bănci, cecuri poștale, galbini defectuoși, sau grămezi mari de argint. Dacă nu vofiește să primească aceste soiuri diverse de bani, sau dacă încearcă să mai compute ceva proviziune pentru truda împreună cu schimbarea lor în bani curenți, va avea, în fiecare caz singuratic, gâlceavă cu clienții. Va fi supărare, că nu vrea să primească cecuri emise de persoane necunoscute lui, asupra unor bănci îndepărtate. Mulți vor amenința că vor face arătare, că a refuzat plata oferită. Iar alții vor pofti să vină mai târziu. În fiecare loc încredințatul tău trebuie să aștepte mulțisor până ce-i vine și lui rândul, ba adeseori mai trebuie să mai înghită și găluștele și grațiozitățile cu cari de obicei sunt întâmpinați, ceice prezintă conturi spre plată.

Prin faptul, că cambiile se domiciliază de exemplu în capitală, se pot încunjură mai întâiu timpul acela mult, pierdut înzadar, risipa de muncă, preumblarea încoace și încolo și multe neplăceri. Prin aceasta se desvoaltă un loc de plată comun, spre care se revărsă la scadență cambiile din toate părțile țării pentru a se achită pretensiunile pe calea compensațiunii.

În modul acesta în loc de o mie de locuri de plată resfirate, este un singur loc de plată, birou de compensațiune central, unde zilnic se achită mai multe mii de cambii, în valoare de milioane, a căror sume se împart între o mulțime de proprietari de conturi, cu mai puține dificultăți, decât acelea pe cari trimisul tău (incassantul) le întâmpină într'un singur loc.

Nu este uz și nici nu este chemarea băncilor ca să aștepte după acceptanții cambiilor sau după debitori. Datorința debitorului este ca să aducă banii. Dacă banca ar trebui să aștepte după fiecare client singuratic al ei, până își răscumpără cambiul, își replătește împrumutul, își plasează sau își schimbă banii, atunci iute s'ar duce pe copcă afacerile de bancă. Mecanismul i-s'ar oprî, afacerea ar stagna. În general luat la cassa ta din Bănești își regulează afacerile zilnic, cu multă ușurință și în mod plăcut, sute de partide, fără de nici o greutate, conflict, sau piedecă. Cassarul tău, domnul Lungescu ar putea ușor învinge cu lucrul, chiar și dacă ar fi de două ori atâta circulație, pe când în celălalt caz, n'ar fi în stare să le isprăvească, nici chiar dacă ar sbură. Partidele, una câte una vin ușor la el, dar dacă ar fi necesitate ca el să meargă în persoană la fiecare și să contracteze cu ei deosebite afaceri în sute de locuri, într'una și aceeași zi, atunci aceasta ar însemna o muncă, ce ar trece peste puterea omenească.

Cu cambiile, nedomiciliate în capitală, se aseamănă asigurațiunile, pe cari le emit negustorii mari din provincie asupra micilor negustori din orașele mai mici, și pe cari le trimit spre incasso la băncile din respectiva localitate.

Misiunea băncilor însă nu este aceea, ca să umble din casă în casă pentru incassarea pretensiunilor comerciale. Clienții regulați ai băncii, cari au ceva de plătit la bancă, nu poftesc ca să li-se facă onorurile la ei acasă, ci se duc ei la bancă dacă au

ceva de achitat, de răscumpărat cambii. Cu greu se poate presupune așadar, că tu vei alergă după acceptanții acestor asigurațiuni și în modul acesta le vei face străinilor favoruri, pe cari de altcum le denegi clienților tăi proprii. Aceia, cu cari tratează omul astfel, pot renunța la contul lor dela bancă. Pulpitele și buzunarele le va servi de cassă și ei înșiș vor deveni bancherii lor proprii; că cu ce rezultat vom vedea mai târziu.

Așadar dacă primești dela o altă bancă o astfel de asigurațiune spre incasso, înștiințează prin câteva șire pe respectivul negustor asupra căruia sună, că asigntatul e la tine pentru incasso și dacă în termen de 24 oare nu-l va rescumpără se va retrimite, sau se va protesta.

Foarte adeseori câte o casă mare de negoț depinde cu totul dela părerea bancherului ei, în ce privește părerea, ce o are despre bonitatea clienților săi mai îndepărtați. Dacă respectivii au cont la bancă nu va fi greu a-i câștiga informațiuni demne de încredere, dacă însă n'au, atunci nici bancherul nu poate afla mai mult, decât orișicare alt locuitor al orașului. Prin urmare un creditor, care își sprijinește clientul în nizuința sa de a nu-și deschide cont la bancă, își închide ușa însuș înaintea nasului, se lipsește însuș de posibilitatea de a ajunge la informațiuni, cari ocazional i-ar putea fi de mare preț, și din când în când l-ar scuti și de pierderi.

Școala comercială superioară rom. din Brașov.

Precum am semnalat în numărul nostru penultim, Anuarul ultim al școalei noastre comerciale din Brașov cuprinde și o monografie a acestei școale, scrisă în franțuzeste, de domnul director A. Vlaicu, din prilejul congresului internațional al învățământului comercial, ce se ține în luna aceasta în Budapesta.

Iată câteva date, puțin cunoscute publicului mare, asupra trecutului acestui institut.

Ca primele și cele mai vechi începuturi ale școalei comerciale din Brașov se poate considera școala primară română, ce există deja la anul 1833 în Brașovcetate și eră susținută de comercianții români brașoveni. În această școală se învățau limbile română, greacă și germană, apoi compoziția și aritmetica, precum și cunoștințele necesare viitorilor comercianți. Pentru trebuințele frecuențanților acestei școale s'a tipărit la 1837, pe cheltuiala comerciantului George Nica și o carte specială: „Pravila comercială, care cuprinde regulile comerciale, ale catastifelor și ale vexelilor și socoteala interesurilor“ tradusă din limba germană de Emanuil I. Nichifor.

Ideea de a se fondă o școală specială de comerț a fost sulevată pentru prima dată de George Barițiu, în toamna anului 1836. S'a putut realiza însă deocamdată numai o școală pentru ucenici de comerț și mai târziu, la 1861, o școală comercială de seară.

Mijloacele necesare pentru întemeierea școalei comerciale, plănuită de G. Barițiu, au putut fi acuritate abia în anii următori și mulțămită stăruințelor unei noue comisiuni, instituită în Februarie 1868, în persoanele lui Ioan G. Ioan, Gavriil Munteanu, Ioan T. Popoviciu și Ioan G. Iuga, școala noastră comercială din Brașov s'a deschis faptice la 1 Septemvrie 1869.

După vechimea sa școala noastră comercială este deci a *doua* în Ungaria, neexistând până la în-

ființarea ei în întreaga țară decât Academia de comerț din Budapesta, întemeiată la anul 1857 și a căreia limbă de instrucțiune era limba germană.

La început a fost plănuită o școală cu 2 ani și un curs pregătitor de un an. Dar deja în Mai 1871 o comisiune specială s'a ocupat cu modalitățile după cari școala ar putea fi reformată într'un curs pregătitor de 2 ani și un curs academic tot de 2 ani. Greutățile ivite în calea acestei reforme neputând fi învinse școala a rămas cu un curs de 3 ani, cum este până azi.

Drept de publicitate a obținut școala comercială din Brașov la 14 Iulie 1874, iar la 1877 s'a acordat elevilor absolvenți ai acestei școli favorul serviciului militar de un an ca voluntari.

Dela înființare și până incluzive anul școlar 1912/13, numărul elevilor înscriși și eșiți din această școală comercială a fost de 2521; bacalauriatul l-au luat 630 de absolvenți.

Cheltuielile caselor pentru ajutorarea muncitorilor.

Instituția «Casselor pentru ajutorarea muncitorilor în caz de boală și accidente», creată prin art. de lege XIX: 1907, în timpul de 5 ani de când funcționează, s'a dovedit ca o creațiune greșită, ce impune acelorora asupra cărora se extinde sarcini extraordinar de mari, ce nu stau în proporție cu favorurile, oferite celor interesați.

Horende de venituri, ce le au „cassele“ acestea an de an, sunt absorbite aproape în întregime de cheltuielile administrative ale „casselor“. Cheltuielile acestea s'au cifrat la „cassa regnicolară“ (centrală) în ultimii 4 ani cum urmează:

1908	K	1.497,706
1909	„	2.094,002
1910	„	2.677,858
1911	„	3.633,244

La bugetul acesta statul a concurs în anul 1908 cu K 189,800, în anii 1909 și 1910 cu câte K 400,000 și în 1911 cu K 600,000. Partea cea mai mare a cheltuielilor au avut să o acopere deci muncitorii și patronii.

În anii 1907—1911 cheltuielile administrative ale caselor cercuale s'au urcat:

Spese de administrație.	Taxe medicale.	Cheltuieli totale.	
în 1907	833,123	730,798	1.563,921
„ 1908	2.400,455	2.501,624	4.902,709
„ 1909	2.800,657	3.048,121	5.848,778
„ 1910	3.244,713	3.364,831	6.609,544
„ 1911	4.538,005	4.623,820	9.161,825

Cheltuielile administrative ale cassei regnicolare și ale caselor cercuale împreună s'au cifrat în ultimii 4 ani cum urmează:

1908	K	6.399,785
1909	„	7.843,770
1910	„	9.287,402
1911	„	12.795,069

Asupra unui membru au venit din cheltuielile administrative în:

1908	K	9.68
1909	„	8.65
1910	„	9.28
1911	„	11.48

În fața acestei creșteri enorme a cheltuielilor și a împovărării extraordinare a celor interesați, factorii competenți se ocupă cu ideea de a introduce reforme radicale la această instituție. Reforma a fost anunțată nu de mult și de noul ministru de comerț cu ocazia discursului său de program la Sănmiclausul-mare. Cu cât reformele acestea se vor face mai grabnic, cu atât va fi mai bine.

Contabilitate.

(Urmare).

În aceste Jurnale introducem cazurile de afaceri. Fiind ele rezultatul unei învoieli între două persoane, înseamnă totdeauna o dare și o primire de valori. De unde urmează că *fiecare caz trebuie introdus în două conturi*, în unul în *Debit*, în celălalt în *Credit*. În Debit vom introduce în contul care a primit, în Credit în contul care a dat. Pentru că dându-i cuiva ceva, acel cineva ne e *dator, ori să ne restituie ce i-am dat, ori să ne dea vre-un obiect în schimb, ori să ne facă un serviciu. La aceleași prestațiuni suntem și noi obligați dacă primim dela cineva ceva.*

Iată pentru ce: *debităm contul, care primește și credităm contul, care dă*. Și anume: *Când cazul se bazează pe restituirea sumei, debităm respective credităm un cont de persoane. Când primim respective dăm în schimb un obiect, atunci debităm respective credităm un cont de obiecte. Când însă e vorba de contravaloarea serviciilor, atunci debităm, respective credităm un cont de Perdere & Profit.**

Prin faptul că fiecare caz se introduce în debitul unui cont și în creditul altui cont, suma debitului tuturor conturilor va fi egală cu suma creditului aceluiași conturi.

În afacerile de bancă cazurile pe bani gata se fac pe documente de cassa, în cari contul care trebuie debitat se înseamnă cu particula *Per*, cel care trebuie creditat, cu particula *La*.

În Jurnale, cazurile pe bani gata se introduc din documentele de cassa, celelalte cazuri din epistolele primite și de trimise.

* În zilele noastre circulă două teorii, după părerea mea modestă de practician mai mult îngreunătoare decât clarificatoare.

În primul loc se judecă contările, după efectele ce le au asupra conținutului conturilor, așadar după urmări, întocmai cum judecă arheologii timpurile preistorice după resturile fosile rămase în scoarța pământului. Și nu se judecă după cauzele cari le produc, fiind contabilitatea o știință al cărui obiect e în acțiune și deci îi sunt date toate cerințele pentru a-i putea cerceta cauzele și a-i stabili regula generală. Așa după cum cred a fi stabilit-o eu mai sus. Notez că am folosit apriat expresiunile *debităm* și *credităm* și nu: contul e debitor ori creditor, pentru că am evitat să personific, ceea ce în sine e destul de concret.

A doua e teoria dublei serii de părți de conturi, anume a conturilor de părți de avere (active și pasive) și a conturilor de avere curată (perdere și profit), motivându-o cu aceea că din fiecare grup se poate afla independent profitul, va să zică se poate afla de două ori, de unde și voiesc să-i deducă contabilității numele de dublă; în realitate profitul se află numai odată. El e saldul contului Pierdere și Profit, iar contul Pierdere și Profit balansează conturile dintr'un Bilanț. Deci el e,

După ce am introdus pozițiile de pe o zi, pentru constatarea banilor gata, facem încheierea zilei, așa că sumăm toate conturile și rezultatele aflate le introducem pe o foaie de încheiere de următorul cuprins:

Numele conturilor	Debit	Credit
(tipărite)		

Saldul îl constatăm numai la contul Cassa.

Această foaie de încheiere este egală cu un bilanț de verificare. Vom avea deci zilnic înaintea ochilor situațiunea.

E bine dacă aceste foi se cuprind într-o carte anume.

În Jurnale conturile sumate gata, cu cerneală, le lăsăm deschise, astfel că la sumele deja existente să putem adăuga pozițiile, ce se vor introduce în ziua următoare. Vom urma apoi tot astfel până la încheierea anuală.

După încheierea ultimei zile, facem inventarele necesare, din acestea introducerile de lipsă în Jurnale, apoi pe o nouă foaie de încheiere, completându-o cu saldurile conturilor, facem bilanțul brut. În aceasta vom constata, cari sunt conturile active, cari cele pasive; cari de pierdere, cari de profit. Aci vom vedea că pe lângă conturi curat active ori pasive, respective de pierdere, ori profit, avem unele conturi mixte, în cari sunt mestecate elemente de active ori pasive, cu elemente de pierdere ori profit. Așa vom afla următoarele profituri ori pierderi în conturi de active ori pasive: scăderea prin uzare a valorii mobilierului, pretenșiunile neincassabile, diferența de curs la efecte, diferența între prețul de cumpărare și vânzare la realități, dividendă prescrisă, etc.

Apoi următoarele active ori pasive în conturi de pierdere ori profit: interesele transitoare — intrucât nu s'au calculat în decursul anului —, chiria și salariile plătite înainte, arânda restantă, etc.

În genere la clasificarea conturilor ne vom călăuzi de următoarele principii: Sumele ce avem drept să le pretindem, precum și obiectele din proprietatea noastră, sunt *active*. Sumele, ce nu mai avem drept să

natural, diferența între conturile active și pasive, întocmai cum este oricare alt cont dintr'un Bilanț, diferența celorlalte conturi.

Toate cazurile da afaceri au de scop direct ori indirect înmulțirea averii. Vor obveni deci de cele mai multeori în afaceri, cazuri compuse, contându-se deodată cu mișcarea valorilor și contravaloarea serviciilor. Avera va crește deci cu atât mai mult, cu cât vor fi mai mari serviciile ce le prestează o bancă sau un comerț: clienților, industriei, materiei, un moșier: pământului, și cu cât vor fi mai ieftine serviciile ce li-le fac din contră creditorii. Din punct de vedere practic contravaloarea acestor servicii se contează în conturi diferite — după ramii de operațiune. Aceste contravalori însă la finea anului se adună laolaltă în contul Pierdere și Profit spre a-și lua locul cuvenit în Bilanț.

Contarea acestor contravalori de servicii în conturi diferite, au indus în eroare pe teoreticieni. Căci tot așa s'ar putea conta în conturi speciale, oricare cont general dintr'un Bilanț.

În fine mai e de observat că teoreticienii nu consideră îndeajuns evoluțiunea registrelor de contabilitate, cari ca formă sunt de o însemnătate tot așa de mare ca și esența contabilității, căci «forma dat esse rei». De fapt chestia registrelor îi privește numai pe practicieni, deoarece numai praxa poate stabili cari sunt registrele cele mai practice, cari să corăspundă mai bine tuturor cerințelor unei bune contabilități.

le pretindem sunt *pierderi*. Sumele, ce alții au drept să ni le pretindă — între cari și acționarii —, sunt *pasive*. Sumele ce nu ni se mai pot reclama sunt *profituri*.

Pentru încheiere pierderile și profiturile le adunăm în contul *Pierdere & Profit*, astfel că pierderile le vom scrie în debitul contului Profit și Pierdere și în creditul conturilor respective; profiturile în creditul contului Profit și Pierdere și în debitul conturilor respective. Conturile cari se egalează le substragem cu liniile de încheiere.

Conturile rămase deschise le vom încheia resp. adună în contul *Bilanț*, scriind activele în debitul contului Bilanț și în creditul conturilor respective; pasiva în creditul contului Bilanț și în debitul conturilor respective. Acum toate conturile le substragem cu liniile de încheiere.

Astfel Bilanțul gata și contul Profit și Pierdere se extrag pe o coală de hârtie, se subscriu de director, șeful contabilității, membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere, precum și de revizor, și broșat împreună cu celelalte acte de încheiere se păstrează.

Înainte de a trece la redeschidere trebuie să menționăm că executarea încheierii anuale pretinde un timp mai scurt ori mai lung, după împrejurări.

Aceasta însă nu trebuie să ne împiedece ca să introducem imediat pozițiile zilnice, din noul an de afaceri, bineînțeles lăsând locul gol necesar efectuării încheierii.

Redeschiderea se va introduce după ce încheierea e isprăvită și aprobată. E de ajuns dacă se notează în Jurnale la începerea noului an de afaceri, că redeschiderea este introdusă la cutare dat.

Până la redeschidere, încheierea zilei o vom face luând în considerare și saldul cassei dela finea anului.

La redeschidere se descarcă contul Bilanț și activele se trec în debitul conturilor respective, iar pasivele în creditul conturilor respective.

(Va urma).

Rectificare. În partea primă a acestui articol, pag. 382, coloana a doua, șirul 6. de jos în sus, este se ceti corect: cu dividendă și bilanț, în loc de „în bilanț“ și în șirul 7: „fonduri de rezervă și tantieme“ în loc de „fonduri restante, tantieme“.

Proiecte de legi noi.

Precum se anunță în ministeriul de justiție sunt în ultimul stadiu de pregătire mai multe proiecte de legi noi, de interes special și pentru lumea comercială și industrială, ca și pentru publicul mare.

Nouele proiecte sunt următoarele:

Un proiect de lege asupra *judcătoriiilor industriale*. Aceasta nouă judecătorie va avea să ia funcțiile și rolul judecătoriiilor de pace, în ființă de prezent la corporațiile industriale și să aplaneze toate litigiile dintre patron, calfe (muncitori) și ucenici, provenite din relațiile de serviciu.

În legătură cu noua procedură judiciară este în pregătire o nouă *lege de timbre și competențe*.

Pe calea ordinațiunii se vor pune în aplicare: norme noi privitoare la *prețuirea imobilelor*, atât

pentru caz de prețuire oficială judecătorească, cât și în cazuri de moștenire și de execuțiune.

Se lucrează la niște *norme noue cu privire la depozitele judecătorești și prezidiale*; pe baza acestor norme depozitele judecătorești se vor putea ridica în viitor și prin asigurațiuni poștale; asemenea se vor putea face plățile prin cecuri.

O inovație importantă este în pregătire și cu privire la *evidența firmelor comerciale*. În locul registrelor de firme se vor introduce *foi* (betét), analoage foilor funduare.

Se vor regula unitar pentru toată țara *taxele advocaționale*, atât în afaceri procesuale, cât și în afaceri neprocesuale; asemenea se vor fixa din nou *taxele experților și ale martorilor*.

O ordinațiune specială va norma *procedura extraprocusuală în cauze comerciale și cambiale*.

În fine se vor aduna la un loc și se vor textua în mod unitar dispozițiunile cuprinse în diferite legi cu privire la *procedura execuțională*. Dispozițiunile actuale ale legii rămân nealterate, dar i-se va da legii o construcție unitară.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

Din ultimul raport agricol ministerial se constată la cele 4 sorte principale de bucate o mică îmbunătățire. În ce privește *calitatea grăunțelor*, aceasta se poate numi în general *preste mijlocie*.

Iată unele amănunte din numitul raport agricol oficial despre starea sămănturilor și a recoltei până la 4 August a. c.

În jumătatea a doua a lui Iulie și la începutul lui August timpul a continuat a fi mai mult ploios și umed. Ploile, cari începând din primăvară au ținut, așazicând, fără intrerupere până acum, au fost în cele din urmă stricăcioase sămănturilor și anume — lăsând la oparte pagubele cauzate prin exundări — mai ales prin faptul, că au întârziat mult, ba chiar au împedecat cu totul lucrările la câmp. Astfel de exemplu secerișul și adunatul bucatelor de secere, făcutul fânului, săpatul porumbului etc. — Cu toate acestea prețuirea de acum a celor patru soiuri principale de bucate arată o mică urcare, ceea ce se explică prin constatările făcute cu imblătirile de probă, în ce privește calitatea grăunțelor. Prin faptul că bucatele de secere s'au copt mai pe încetul, grăunțele a ajuns la o desvoltare mai perfectă.

Grâul la șes este mai preste tot locul deja secerat, pe când în locurile muntoase acum se seceră. Rezultatele imblătirii sunt bune, respective corăspund așteptărilor, deși în urma umezelii prea abundente rugina a cauzat pe alocurea pagube destul de simțitoare.

După datele biroului statistic ungar și ale diferiților raportori agricoli din țară, teritoriul sămănat cu grâu — minus cel arat din nou, în primăvară, — este azi de cca 5.415,375, cari cu media stabilită mai în urmă de 7-30 m. m. la jugăr. ar da o recoltă generală de grâu de 39.527,000 măji metrice. La penultima prețuire oficioasă, din 21 luna trecută se stabilize media cu 7-24 m. m. și recolta totală cu 39.180,000 m. m., iar în anul trecut recolta a fost de 47.172,162 m.

m., la un teritoriu de 6.152,195 jugăre cu media de 7-67 m. m. Din recolta totală de 39.527,000 m. m. da Ardealul nostru 2.842,613 m. m., cu media de 5-81 și la un teritoriu de 489,152 jug., față cu 3.755,906 m. m. din anul trecut.

Săcara și îndoitura s'a secerat deja aproape preste tot locul. Adusul și imblătitul acum e în curgere, fiind aceste lucrări mult stânjenite până acum de ploile aproape neintrerupte. Rezultatele constatate la imblătit au întrecut în multe locuri așteptările și aceasta mai ales prin calitatea bucatelor. S'a secerat săcară în anul acesta de pe un teritoriu de 1.880,492 de jugăre și recolta totală cu media ce s'a putut fixa până acum de 6-89 — se evaluează la cca 12.965,000 măji metrice, față cu 13.752,821 m. m. cu media de 7— la un teritoriu de 1.965,424 jug. din anul trecut. Comitatele transilvănene vor contribui la recolta totală de săcară, din anul curent cu cca 415,156 m.m. având media de 5-87. *Orzul* de asemenea e mai peste tot locul secerat, cu puține excepții la locurile mai muntoase. În ce privește cantitatea recolta corăspunde pe deplin așteptărilor, dar în privința calității lasă mult de dorit. Orzul alb de bere va fi rar. Paietele sunt mai adeseori scurte. A ajuns la secere un teritoriu de 2.112,752 de orz, care cu media stabilită pe baza datelor raportalor agricoli de 7-88 la jugăr ar da o recoltă totală de 16.660,000 m. m. În anul trecut s'a secerat orz, cu media de 8-34, 15.271,204 m. m. la un teritoriu de 1.830,470 jug. cat.

Asupra Ardealului se vin din cele rotund 16½ mil. orz cca 1.198,732 m. m.

Ovăsul în părțile nordice ale țării și în Ardeal este în multe locuri încă verde. Secerișul s'a început abia, ici-colea, pe șesul cel mare. Prospectele de recoltă au crescut în timpul din urmă, mai ales în vederea unui timp mai cald, ce trebuie să vină. De prezent se găsește sămănat cu ovăș un teritor de cca 2.124,694 jugăre, cari cu media de 6-76 ar da o recoltă totală de 14.355,000 m. m. În anul trecut producția totală a fost de 11.142,977 m. m. cu media de 6-41 la un teritor de 1.738,983 jug.

Porumbul în ținuturile dintre Dunăre și Tisa, pe ambii termi ai Dunării și unghiul dintre Murăș și Tisa se desvoaltă în mod mulțamitor. În celelalte părți ale țării porumbul este, aproape fără excepțiune, slab. Umezeala prea multă a fost stricăcioasă în ce privește formarea tuleielor. Starea porumbului în general se poate numi astăzi numai *mijlocie-slăbuță*. *Cartofilor* de asemenea le-a stricat în parte umezeala prea abundentă din vara aceasta, făcându-i să putrezească în pământ. În general starea cartofilor se poate clasifica de *mijlocie*. *Napii de zahăr*, ca și cei de *nutreț* se desvoaltă — cu puține excepțiuni — foarte bine, dar pentru coacere simt lipsă de timp cald. Stricăciune de insecte încă se anunță pe ici pe colea. — *Plantelor de grădină* le-a mers bine, dar pe alocurea și acestea au suferit ceva în urma ploilor multe. Cer și acestea timp mai cald.

Dintre *nutrețurile măiestrite*, trifoiul a dat la a doua cosire o recoltă mijlocie. Luțerna la a treia, ici-colea a patra cosire, a dat rezultate foarte diferite. În general nutrețurile măiestrite au dat rezultate destul de mulțamitoare în ce privește cantitatea, dar calitativ slăbuțe din cauza timpului umed. *Luncile de fân* la șes sunt încă în multe locuri și acum sub apă, iar la deal nu au putut fi încă cosite nici acum din cauza ploilor. Pe unde s'a putut face fânul la timp, otava s'a desvoltat bine și promite o recoltă bună.

Pășunile sunt și acum încă verzi și frumoase, oferind destulă hrană vitelor. Dintre *poame* prunele vor da o recoltă mijlocie, pe alocurea chiar bună, ca și merele și perele. Multe poame putrezesc pe pomi din cauza umezelii și cad. Nuci vor fi numai în locurile mai ferite și ici-colea în comitatele transilvănene promit recoltă mijlocie.

Strugurii promit o recoltă numai mijlocie pe alocurea chiar sub-mijlocie. În urma umezelii abundente, peronospora a apucat putere și face stricăciuni însemnate. Pe alocurea a nimicit 10—25% din recoltă.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 14 August 1913.

Așteptările optimiștilor, că după încheierea definitivă a păcii în Balcani situația financiară se va ameliora esențial nu s'au împlinit. Ameliorarea semnalată în raportul nostru ultim a fost numai trecătoare și nici în Paris și London nu se arată încă abundența de bani așteptată, iar în Berlin, din contră, situația s'a încordat în ultimele zile. Și prospecte de o ieftinire mai mare a numărării pentru viitorul apropiat abia sunt, campania de toamnă fiind aci și reclamând ca în totdeauna mijloace considerabile. Discontul privat s'a urcat în Berlin cu $\frac{1}{4}\%$ la 5%, în London la $3\frac{13}{16}\%$, iar în Paris se menține la nivelul de $3\frac{3}{4}\%$.

Situația pieței internaționale își exerciază influința și asupra pieței interne de bani. Ofertele din străinătate aproape lipsesc, sau sunt minimale și condițiile neconvenabile. Discontul privat între astfel de împrejurări continuă a se menține la nivelul din săptămâna trecută, cotând pentru cambii de prima bonitate vieneze $5\frac{13}{16}\%$, cambii budapestene de aceeași bonitate $6\frac{1}{16}\%$, bănci mijlocii $6\frac{1}{2}\%$, iar cambii de portofoliu 7% și dela 7% în sus.

CRONICĂ.

Necrolog. *Iuliu E. Cosma*, membru în direcțiunea institutului «Zărăndeană» în Băița a încetat din viață la 10 August n. a. c.

Banca națională a României și-a încheiat bilanțul semestral pe prima jumătate a anului curent cu active totale de Lei 1,003.811,001.— și la un venit brut de Lei 6.331,012.—, cu un profit de Lei 3.646,903.—. Poziția cea mai însemnată a activelor o formează: Biletele de bancă în sumă de Lei 216.294,900.—. Aur Lei 143.885,180.— și argint Lei 1.298,895.—. Trate aur Lei 46.769,419.—, astfel că totalul stocului metalic se urcă la Lei 190.654,599.—.

Biletele de bancă emise, cari formează poziția cea mai însemnată a pasivelor, se cifrează cu Lei 650.978,830.—, pe când rezervele se urcă la Lei 34.608,682.—.

Adunarea generală a băncii „Agricola” din Hunedoara s'a ținut în 3 August n. pe lângă un interes destul de mare, dat fiind că munca acestui an de afaceri, încheiat la 30 Iunie, a dat roade îmbelșugate, cu toată criza ce bătute, «Agricola» n'a sistat de loc *creditul în bucate*. Lipsa țaranului a fost mare și ajutorul institut. a fost reclamat din toate părțile țării. S'a și dat cu prisosință. A împărțit pe credit aproape 300 vagoane de cucuruz în anul de afaceri încheiat.

Și aceasta corăspunde cam la un jumătate milion coroane, sumă enormă în raport cu capitalul de operație!

Prevederea oamenilor dela conducere a contrabalansat ori și ce acțiune dăunătoare, ce s'a îndreptat contra desvoltării acestei instituții folositoare, mai cu samă în acest an de pronunțată criză financiar-economică.

Adunarea generală a ales cu aclamație membrii în direcțiune pe dnii: Dr. Aurel Viad și George Henția. Comitetul de supraveghiere asemenea a fost ales cu aclamație, în frunte cu Dl Ioan I. Lăpedatu, dir. «Băncii generale de asigurare» și secretarul «Solidarității».

Asociația regnicolară a institutelor de bani din Ungaria. («Magyarországi pénzügyintézetek országos szövetsége») în ultima s'a adunare generală dela 28 p. a reales, între alții, pe dl *Parteniu Cosma*, membru în direcțiune, iar pe dl *Ioan I. Lăpedatu*, membru în comitet, ambii eșiți din funcțiune prin sortare.

Viceprezident al «Asociației regnicolare» a fost ales dl *Dr. Carl Wolff*, membru în casa magnaților, directorul dela «Cassa de păstrare generală din Sibiu» («Hermannstädter allgemeine Sparcassa»).

Conform raportului ultim «Asociația regnicolară» a avut în anul 1912 în total 426 de membrii. Încheierile anuale prezintă venituri în sumă de cor. 48,845.12, din care sumă Cor. 41,950 sunt taxele anuale dela membrii. Cheltuielile se cifrează cu Cor. 41,785, dintre cari cele mai însemnate poziții sunt: salare Cor. 15,424 revista «Pénzügyintézet Szemle» Cor. 7870.—. Spese de cancelarie Cor. 3470.—.

Rectificare. În comentarul nostru din Nr. ultim asupra bilanțului semestral al «Albinei» s'a zis că rentabilitatea capitalului social vărsat de K 5.636,052 este de 5.82%. Cum rentabilitatea se calculează pro an în faptă rentabilitatea capitalului «Albinei» este de 11.64%, ceea ce rectificăm prin aceasta.

S U M A R.

Priviri retrospective. — Bancherul din provincie. — Școala comercială rom. din Brașov. — Contabilitate. — Proiecte de legi nouă. — Cheltuielile casselor pentru ajutorarea muncitorilor. — *Agricultură*: Situațiunea agricolă. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Cronică*: Necrolog, Banca națională a României, Adunarea generală a băncii «Agricola» din Hunedoara, Asociația regnicolară a institutelor de bani din «Ungaria, Rectificare.